Lietas arhīva Nr. A42-02135-18/5
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:1214.A420213518.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 14.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Aija Pāvele,

rakstveida procesā izskatīja pieteicējas SIA „Vienotais norēķinu centrs" pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Datu valsts inspekcijai veikt faktisko rīcību – sniegt uzziņu par SIA „Vienotais norēķinu centrs" 2018.gada 25.aprīļa iesniegumā norādītajiem jautājumiem, Datu valsts inspekcijas rīcības, nesniedzot uzziņu, atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja SIA „Vienotais norēķinu centrs" ar 2018.gada 25.aprīļa vēstuli Nr.301968 vērsās Datu valsts inspekcijā (turpmāk – inspekcija) ar lūgumu sniegt uzziņu par tiesībām – vai pieteicēja ir tiesīga sniegt Patērētāju tiesību aizsardzības centram pēc tā pieprasījuma ziņas par trešajām personām (personas vārdu, uzvārdu, dzīvesvietu vai e-pasta adresi), ja šīs personas šādu atļauju pieteicējai nav sniegušas.

[2] Ar inspekcijas 2018.gada 23.maija lēmumu Nr.1-4.2/734-N Par uzziņas sniegšanu par PTAC pieprasīto informāciju (turpmāk – lēmums) pieteicējai atteikts sniegt uzziņu par pieteicējas pieprasīto jautājumu. Lēmums pamatots ar to, ka konkrētajā gadījumā pieteicējas iesniegums nav vērtējams kā uzziņa Administratīvā procesa likuma izpratnē, jo nav saistīts ar iestādes rīcību. Tomēr labas pārvaldības principa ietvaros, savas kompetences ietvaros, inspekcija pieteicējai sniegusi skaidrojumu (viedokli).

[3] Pieteicēja inspekcijas lēmumu ir pārsūdzējusi tiesā, lūdzot uzlikt par pienākumu inspekcijai sniegt uzziņu, atzīt par prettiesisku inspekcijas faktisko rīcību, nesniedzot uzziņu, un nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* atlīdzināšanu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Inspekcija ir iestāde, kas piemēro administratīvo atbildību, ja privātpersonas neievēro datu apstrādes noteikumus. Secīgi, inspekcija ir kompetentā iestāde uzziņas pieprasījumā ietvertajos jautājumos. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-34/2008 ir atzinis, ka uzziņa ir veids, kā privātpersona var uzzināt kompetentās iestādes viedokli par tiesību normu piemērošanu konkrētajā situācijā, pirms ir uzsākta publiski tiesisko attiecību dibināšana. Savukārt Satversmes 90.pants paredz ikvienas personas tiesības zināt savas tiesības. No sprieduma lietā Nr.SKA-1160/2017 izriet, ka uzziņas institūts nav sašaurināms vienīgi līdz gadījumiem, kad uzziņa tiek pieprasīta potenciālā administratīvā procesa ietvaros. Tas nepamatoti ierobežo personas tiesības uzzināt kompetentās iestādes viedokli par tiesību normu piemērošanu citos jautājumos, kas saistīti ar valsts pārvaldes jomu.

[3.2] Pieteicējai nav ne mazākās intereses par inspekcijas amatpersonu, tostarp, direktores personīgo viedokli. Inspekcija nav norādījusi arī tiesību normu, kas ļautu iestādei sniegt viedokli, jo no labas pārvaldības principa šādas tiesības neizriet. Publiskajās tiesībās vajadzētu izvairīties no analoģijas piemērošanas, tā vietā piemērojot slēdzienu par pretējo.

[3.3] Inspekcijas atteikšanās sniegt uzziņu ir uzskatāma par iestādes atbildīgu personu rupju pieteicējas kā privātā tiesību subjekta pamattiesību (Satversmes 1. un 90.-92. pantu) pārkāpumu un tā pieteicējai rada vismaz nemantisku kaitējumu – apgrūtinot ikdienas darbību, kā arī radot šaubas par valsts iestāžu kompetenci un labas pārvaldības principa īstenošanu. Pieteicējai ar atteikumu sniegt uzziņu ir radīts nemantiskais kaitējums vismaz 1400 *euro* apmērā, ieskaitot risku, ka, sniedzot ziņas Patērētāju tiesību aizsardzības centram, persona, kuras dati tiks iesniegti, var sūdzēties inspekcijā, kas atkārtoti piemēros administratīvo sodu saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.^{7}pantu.

[4] 2018.gada 14.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts inspekcijas paskaidrojums, ar ko inspekcija pieteikumu neatzīst par pamatotu un lūdz to noraidīt pilnībā. Paskaidrojums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Ievērojot, ka Administratīvā procesa likums paredz uzziņas sniegšanu par situāciju, kuras rezultātā iestāde vēlāk varētu izdot administratīvo aktu, bet inspekcija administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros neizdod administratīvo aktu, inspekcijai nebija tiesības sniegt pieteicējai uzziņu Administratīvā procesa likuma izpratnē, jo nav saistīta ar iestādes rīcību administratīvā procesa ietvaros.

[4.2] Atbilstoši Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumam Patērētāju tiesību aizsardzības centram ir tiesības pieprasīt no uzraugāmajiem vai kontrolētajiem likuma subjektiem informāciju, kas saistīta ar attiecīgā likuma izpildi. Inspekcijai nav no normatīvajiem aktiem izrietošas pilnvaras uzraudzīt Patērētāju tiesību aizsardzības centra veiktās darbības minētā likuma ietvaros, jo atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums" 9. un 10.punktam Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktora izdotos administratīvos aktus un faktisko rīcību var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā.

[4.3] Ministru kabineta 2013.gada 10.decembra noteikumi Nr.1415 „Datu valsts inspekcijas nolikums" neparedz inspekcijas tiesības veikt tiesību normu oficiālu interpretāciju un sniegt saistošus skaidrojumus par tiesību normu piemērošanu.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.^{1}panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicēja nav lūgusi lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietas materiālus un procesa dalībnieku rakstveidā sniegtos paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[7] Administratīvā procesa likuma 98.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka privātpersonai ir tiesības saņemt uzziņu par savām tiesībām konkrētajā tiesiskajā situācijā; iesniegumu par uzziņu iesniedz iestādē, kuras kompetencē ir jautājuma izšķiršana pēc būtības.

Augstākā tiesa tulkoja minētās tiesību normas un norādīja, ka uzziņas institūts nav sašaurināms vienīgi līdz gadījumiem, kad uzziņa tiek pieprasīta potenciālā administratīvā procesa ietvaros. Tas nepamatoti ierobežo personas tiesības uzzināt kompetentās iestādes viedokli par tiesību normu piemērošanu citos jautājumos, kas saistīti ar valsts pārvaldes jomu. Lemjot par uzziņas sniegšanu, nav izšķiroši, vai šajā gadījumā var tikt potenciāli pieņemts tieši administratīvais akts, vai ir iespējama kāda cita valsts pārvaldes (administratīvi tiesisko)

attiecību izpausme *(Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2017. gada 26. jūlija lēmuma lietā Nr.SKA-1160/2017 7.punkts)*.

Ievērojot minēto, personai ir tiesības prasīt iestādei uzziņu arī tad, ja iestādes rīcība konkrētā gadījumā var izpausties ar administratīvā pārkāpuma lietvedībā pieņemtu lēmumu.

Tādējādi nav pamatots inspekcijas paskaidrojumā norādītais, ka ievērojot to, ka inspekcijai, konstatējot kādas personas rīcībā personas datu aizsardzības jomas pārkāpumus, ir tiesības uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību un uzlikt sodu, kas saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.pantu nav uzskatāma par rīcību administratīvā procesa ietvaros, par minēto jautājumu uzziņa nav sniedzama.

[8] No administratīvās lietas materiāliem izriet, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – centrs) ir pieprasījis pieteicējai sniegt informāciju pamatojoties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 47.panta pirmo daļu un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums" 6.3. un 6.4.apakšpunktu. Ievērojot to, ka inspekcija ir uzsākusi administratīvā pārkāpuma lietvedību pret pieteicēju, kā arī to, ka pieteicējai ir aizliegts izpaust trešajām personām tās rīcībā esošās ziņas par privātpersonām, kas šādu piekrišanu pieteicējai nav devušas, pieteicēja lūdza sniegt uzziņu par savām tiesībām – vai pieteicēja ir tiesīga sniegt centram ziņas par trešajām personām (personas vārds, uzvārds, dzīvesvieta vai e-pasta adrese), ja šīs personas šādu atļauju nav devušas.

Pieteicēja norādījusi, ka uzziņu vēlas saņemt, lai netiktu atkārtoti administratīvi sodīta par prettiesisku personas datu apstrādi.

Ministru kabineta 2013.gada 10.decembra noteikumu Nr.1415 „Datu valsts inspekcijas nolikums" 2.punktā noteikts, ka inspekcijas darbības mērķis ir personas datu aizsardzības uzraudzība, uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācija un uzraudzība, datu aizsardzības uzraudzība elektronisko sakaru nozarē, kā arī informācijas sabiedrības pakalpojumu aprites uzraudzība un kredītinformācijas biroju uzraudzība atbilstoši kompetencei.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma *(redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 5.jūlijam)* 2.panta 3.punktā noteikts, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu.

No minētā secināms, ka informācija par vārdu, uzvārdu, personas kodu, dzīvesvietu ir personas dati Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta izpratnē.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu.

Minētā likuma 7.pants noteic, ka personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja ir vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) ir datu subjekta piekrišana;

2) datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu;

3) datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai;

4) datu apstrāde nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vitāli svarīgas intereses, tajā skaitā dzīvību un veselību;

5) datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti pārzinim vai pārraidīti trešajai personai;

6) datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti.

Saskaņā ar minētā likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu, lai aizsargātu datu subjekta intereses, pārzinis nodrošina personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Nav strīda, ka personas datu izmantošanas un apstrādes tiesiskuma kontrole ietilpst inspekcijas kompetencē. Tādēļ tai ir pienākums raudzīties, lai personas datu apstrāde tiktu veikta atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma nosacījumiem.

Pieteicēja ir prasījusi inspekcijai viedokli par tiesību normu piemērošanu jautājumos, kas saistīti ar valsts pārvaldes jomu – personas datu apstrādes aizsardzību. Turklāt šī situācija var arī rezultēties konkrēta valsts pārvaldes izdota lēmuma veidā (lēmuma par saukšanu pie administratīvās atbildības formā).

Minētais ir pietiekams, lai secinātu, ka pieteicējas lūgtā uzziņa ir saistīta ar inspekcijas darbību valsts pārvaldes jomā. Tādējādi pieteicējas pieteikums par pienākuma uzlikšanu inspekcijai sniegt pieteicējai uzziņu par savām tiesībām, ir pamatots, savukārt inspekcijas atteikums sniegt uzziņu par konkrēto jautājumu ir prettiesisks.

[9] Vērtējot pieteicējas prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 1400 *euro* apmērā, par inspekcijas prettiesisko atteikumu sniegt uzziņu, tiesa konstatē turpmāk minēto.

Pieteicēja norādījusi, ka nemantiskais kaitējums tai ir radīts tādēļ, ka inspekcija, nesniedzot uzziņu, ir apgrūtinājusi pieteicējas ikdienas darbību, radot šaubas par valsts iestāžu kompetenci un labas pārvaldības principa īstenošanu. Tāpat pieteicēja ir uzņēmusies risku, ka sniedzot ziņas centram, var tikt administratīvi sodīta saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa $204.^{7}$pantu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 8.panta 2.punkts noteic, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts juridiskās personas darījumu reputācijas, komercnoslēpuma, autortiesību vai citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas

nemantiskās sekas.

Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Minētā panta otrā daļa noteic, ka nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, — atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību.

Savukārt šā panta trešajā daļā noteikts, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās.

Tādējādi, lai konstatētu nemantiskā kaitējuma atlīdzības tiesisko pamatu, ir jākonstatē, ka iestāde ir prettiesiski aizskārusi privātpersonas ar likumu aizsargātās intereses vai tiesības, kas aizskāris pieteicējas darījumu reputāciju, komercnoslēpumu, autortiesības vai citas nemantiskās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses.

Izskatāmajā lietā ir konstatējams, ka pieteicējai prettiesiski tika atteiks sniegt uzziņu par pieteicējas tiesībām, vienlaikus tiesa konstatē, ka pieteicēja nav pamatojusi un pierādījusi, ka minētais tiesību aizskārums ir apgrūtinājis pieteicējas darbību un kā tas ir noticis, tādējādi nav konstatējams, ka tiesību aizskārums pieteicējai būtu radījis sekas. Tiesas ieskatā šaubas par iestādes kompetenci un labas pārvaldības principa īstenošanu un risks, ka pieteicēja var tikt administratīvi sodīta, nav uzskatāms par nemantisku kaitējumu, jo pieteicēja savas šaubas par iestādes darbības tiesiskumu varēja novērst, pārsūdzot iestādes atteikumu sniegt uzziņu.

Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Tiesa nekonstatē, ka inspekcijas atteikums sniegt uzziņu būtu radījis pieteicējai tādu kaitējumu, kuru nav iespējams novērst restitūcijas veidā, proti, tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā tiesas spriedums, ar kuru inspekcijas atteikums sniegt uzziņu ir atzīts par prettiesisku un uzlikts par pienākumu inspekcijai sniegt uzziņu pieteicējai, ir pietiekams atlīdzinājums, tādējādi ir noraidāms pieteicējas prasījums par nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* apmērā atlīdzinājumu.

[10] Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums daļā par inspekcijas rīcības, nesniedzot uzziņu, atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu inspekcijai veikt faktisko rīcību un sniegt uzziņu par SIA „Vienotais norēķinu centrs" 2018.gada 25.aprīļa iesniegumā norādītajiem jautājumiem, ir apmierināms. Savukārt pieteikums daļā par nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* atlīdzināšanu ir noraidāms.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicēja par pieteikuma iesniegšanu tiesā ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā *(lietas 7.lapa)*.

Ievērojot to, ka pieteikums tiek daļēji apmierināts, samaksātā valsts nodeva ir piespriežama no Latvijas Republikas un tā jāatlīdzina no inspekcijas budžeta līdzekļiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu, un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē. Ja atbildētājs ir privātpersona, valsts nodevu atlīdzina no privātpersonas finanšu līdzekļiem.

Minēto noteikumu 14.punkts noteic, ka pēc tam, kad stājies spēkā tiesas vai tiesneša nolēmums, kurā ir paredzēta valsts nodevas atlīdzināšana, pieteicējs iesniedz iestādē, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē, iesniegumu par valsts nodevas atlīdzināšanu. Iesniegumā norāda šo noteikumu 9.punktā minēto informāciju.

Tādējādi, lai saņemtu samaksāto valsts nodevu, pieteicējai pēc sprieduma spēkā stāšanās ir jāiesniedz iesniegums inspekcijā par valsts nodevas atlīdzināšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 91.panta trešo daļu, 101.pantu, 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 254.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt pieteicējas SIA „Vienotais norēķinu centrs" pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Datu valsts inspekcijai veikt faktisko rīcību – sniegt uzziņu par SIA „Vienotais norēķinu centrs" 2018.gada 25.aprīļa iesniegumā norādītajiem jautājumiem, Datu valsts inspekcijas rīcības, nesniedzot uzziņu, atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* atlīdzināšanu.

Atzīt par prettiesisku Datu valsts inspekcijas 2018.gada 23.maija lēmumu Nr.1-4.2/734-N Par uzziņas sniegšanu par PTAC pieprasīto informāciju.

Uzlikt par pienākumu Datu valsts inspekcijai mēneša laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas sniegt uzziņu SIA „Vienotais norēķinu centrs" par 2018.gada 25.aprīļa iesniegumā norādītajiem jautājumiem.

Noraidīt SIA „Vienotais norēķinu centrs" pieteikumu daļā par nemantiskā kaitējuma 1400 *euro* atlīdzināšanu.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu SIA „Vienotais norēķinu centrs" (reģ. Nr.40103350229) tās samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā, kas atlīdzināma no administratīvajā lietā pieaicinātās iestādes Datu valsts inspekcijas budžeta līdzekļiem

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese *(paraksts)* A.Pāvele

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas tiesnese A.Pāvele

Rīgā 2018.gada 14.decembrī